

M. ghebene pol.
M. šte. 12!

VERTEC.

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Vredil in založil
Ivan Tomšić,
učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani.

Pervi tečaj, 1871.

V LJUBLJANI.

Tisk Egerjev.

C VII Bf 28137

V E R T E C .

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Vredil in uredil:
Ivan Tomšič,
Ljubljana, na Koroški ulici št. 11.

VIII 28137 Bf

Prva izdaja, 1921.

7 KOROŠKI

Ljubljana

KAZALO

P e s m i.

	Stran.
Deček in jablana	8
Vést	26
Trobentica	41
Piščalka	56
Spomini na mladost	59
Drevesce	74
Nekemu dečku „Jankotu“	97
Sirota	105
Na grobu mojega očeta	105
Na pokopališči	105
Zjutraj	113
Orjaška igrača	120
Lilija	124
Narodne otročje pesmice	138
Lipa	138
Drugo pot	145
Očala	161
Dobri otrok	167
Pri peči	183
Revni ptiček	186
Pri jaslicah	187

Povesti, právljice, prilike in basni.

V stvarjenji sveta se nam kaže modrost in vsemogočnost božja	3
Miloserčna deklica	5
Ne bodi sebičen	6
Najslajši sméh	8
Lastovice in ptice (basen)	9
Pregreha ima žalostne nasledke 17, 33, 49, 56, 65	49, 56, 65
Zadovoljnost	21
Pripovedka stare matere	23
Kako postane steržek kralj ptic	26
Jazminova vejica	37
Ančika in mačka	39
Živa šiba	40
Tergovec in mornar	42
Stari Plesnik — počena struna	53
Bodi prijazen	55
Pošteni Indijan	58
Kako se je nekdo naučil očenaš moliti	58
Pajek in polž (basen)	59
Vsakemu svoje	69
Palček	72
Prebrisan kmet	74
Žaba in vol (basen)	75
Miloščina donaša obresti	81
Zaklad za zaklad	84

	Stran.
Najdena prijateljica	86
Plačilo za resnico	92
Blagi otroci so staršem edina tolažba v nadlogah	98
Otroci iz šole gredé	101
Strela	102
Začarani osel	103
Velika zelnata glava	104
Polž in kobilica (basen)	108
Rešitev iz algirske sužnosti	113
Skerb in smert	115
Voda nima vej	118
Božja mavrica	119
Zlata tobačnica	121
Otroci! ne vsedajte se za vozove	122
Plačilo miloserčnosti	129
Skušnjava	132
Želod	135
Pritlikovec	137
Huzarski konj	138
Lev in koza (basen)	139
Hišica na holmeu	145
Molitev najboljša pomoč v skušnjavah	149
Mali učenjak	151
Zgled otroške ljubezni	153
Lesena sablja	154
Volk in jagnje (basen)	154
Pogreb	162
Plačilo poštenja	163
Izplačana šala	166
Pást	168
Kako vesela je pač šolska poskušnja	169
Znamenite zgodbe iz vojske leta 1866	171
Kar si hudega storil ne prikrivaj	173
Materna molitev	177
Lilija in piščalka	184
Hudobna mačeha	185
Berača	185

Podučni sestavki.

Suha zemlja	27
Golobi-listonosi	42
Spanje	43
Cvetlice	43
Cvetna nedelja	57
V spomladi	70
Burja	72
Planinska staja	73
Nekoliko o zgodovini papirja	91
Kmetovalec	104

	Stran.
Nekdanja lakota	107
Stanovanje Kamčadalcev	108
Poletje	117
Tiskarstvo najdeno	123
Knjige naši najzvestejši prijatelji	124
Karol Veliki in Vitekind	133
O hitrosti nekterih žival	139
Gréh	181
Zima	182
Prebivalci Evrope	187
Slovani	188

Pririodopisno-natoroznansko polje.

Opica	12
Žirafa	13
Škvorec	15
Lev	28
Kukovica	29
Severni jelen	44
Perve pomladanske cvetlice	45, 62
Velblod ali kamela	60
Tiger	76
Potresi	77
Slon	93
Govedo	109
Bivol	110
Kalin ali popkar	125
Vinska terta	126
Konj	141
Kamčadalski pes	141
Mišjek	142
Petelin	156
Deljivost	157
Sove	173
Domači zajček ali kunec	174
Beli medved	189
Volk	189
Premog	190

Zabavne in kratkočasne stvari.

Število devet	10
Otroške igre na prostem zraku	89, 106
Zabava sè številkami	155
Kratkočasnice 16, 31, 47, 63, 79, 05, 111, 127, 143, 175, 191	
Zastavice 16, 32, 48, 64, 80 112, 128, 144, 160, 176	
Številne naloge	16, 48, 80, 95
Zabavne naloge 32, 64, 111, 144, 160, 176	
Besede, ki tudi nazaj brane nekaj po- menijo	64, 79, 127
Skakalnice	95, 112, 128, 159, 176
Senčne podobe	48, 96, 144
Drobtine v vsakem listu.	

Slovensko slovstvo.

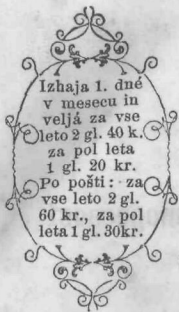
	Stran.
Južni sokol	128
Názorni nauk za slovensko mladost 160	

Muzikalne priloge.

Tri cvetlice od J. Debeljaka.	
Hoja za Jezusom od J. Debeljaka.	
Veseli učenec od Iv. Libijanski-ja.	
Napevi k otroškim igram od Stegnar-ja.	
Rojakom od Leop. Belar-ja.	

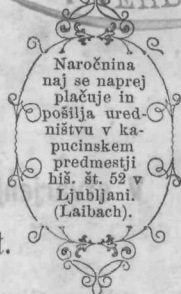
Podobe.

Miloserčna deklica	5
Orang-utan	12
Žirafa	13
Škvorec	15
Bajta	17
Pripovedka stare matere	23
Lev	28
Kukovica	29
Zabavne naloge 32, 48, 64, 80, 111, 128, 192	
Ančika in mačka	39
Živa šiba	40
Severni jelen	44
Jerbašek s cvetlicami	46
Senčne podobe	48, 96, 144
Stari Plesnik — počena struna	54
Cvetna nedelja	57
Velblod ali kamela	60
V spomladi	71
Žaba in vol	75
Tiger	76
Zaklad za zaklad	84
Šivanka in nit	89
Slon	93
Otroci iz šole gredé	101
Sirota	105
Govedo	109
Poletje	117
Orjaška igrača	120
Janez Gutenberg	123
Kalin ali popkar	125
Ura	132
Konj	140
Mišjek	142
Hišica na holmcu	147
Petelin	156
Past	168
Sova	173
Sneg	182
Revni ptiček	186
Beli medved	189

Izhaja 1. dné
v mesecu in
veljá za vse
leto 2 gl. 40 k.
za pol leta
1 gl. 20 kr.
Po pošti: za
vse leto 2 gl.
60 kr., za pol
leta 1 gl. 30kr.

VERTEC.

Naročnina
naj se naprej
plačuje in
pošilja ured-
ništvu v ka-
pucinskem
predmestji
hiš. št. 52 v
Ljubljani.
(Laibach).

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 1.

V Ljubljani 1. januarja 1871.

Leto I.

Preljuba mladost!

Danes zagleda Vertec pervikrat beli svet in te prav po domače pozdravlja. Bodi ga vesela! prinašal ti bo dokaj nedolžne in koristne zabave, pa ti bó delal vesele in prijetne ure. Davno že si potrebovala in želega lista, v katerem se ti bi dajala zdrava in krepka dušna hrana. Ta tvoja želja se ti je spolnila, kajti Vertec smo posvetili tebi, da pridno in marljivo prebiraš njegove liste ter si takó bistriš um in blažiš sercé, ob enem se pa tudi ugodno zabavljaš in razveseljuješ. Vsestransko izobraženje bodi ti prva skerb v mladih cvetočih letih. Bodi zmerna, pa boš zdrava; vadi se ljubezni do svojega bližnjega, pa boš ljubljena od vseh dobrih ljudi; vedno hodi po edino pravem potu, kterege ti kaže kerščanska vera, brez ktere nihče ne more biti srečen niti koristen občnej človeškej družini, pa boš hodila prav, zadovoljno in srečno. To želé tvoji starši, to želimo tudi mi, ter upamo, da bodo drobtinice iz našega Verteca padle na dobro plodno zemljo in bodo našle dovoljnega odziva pri Tebi, ktera nam si najslajši up boljše in veselejše prihodnosti. Bog dal, da bi nas to naše upanje ne goljufalo, potem bo Vertec dolgo živel in se čedalje lepše razcvetal Tebi mladina v poduk in zabavo, domovini pa v čast in slavo!

Izveršujmo torej zvesto dano naročilo,
Da ne bo nam solnce za gorami zatonilo,
Da sijalo vedno lepše bo pred naša vrata,
Dokler pride dolgo zaželjena dôba zlâta!

Vredništvo.

V stvarjenji svetá se nam kaže modrost in vsemogočnost božja.

V znožji prelepe Joštove gore blizo dereče Save stala je pred nekoliko leti kmečka hiša v sredi zelenega drevja. Posestnik hiše so bili oče Verbóvec, ki so imeli lepo premoženje pa edinega sineka, ki je bil največi zaklad njihove ljubezni in njihove sreče. Skerbno so zalivali nadepolne kalí duhá in sercá svojega edinčeka ter mu že zgodaj vzbujali nežno čút za vse, kar je dobrega in lepega. V dobrej zemlji pa zerno dobre kalí požene in rodí v veselje pridnega kmetovalca dober in sladek sad. Takó je tudi mladi Tine že v zgodnjej mladosti razodeval nekako posebno ljubeznjivost v svojej obnaši in nekako priserčno milino v vsem svojem dejanji. Bil je Tine občútljivega sercá, bistre glavice, živahne domišljije, lepe nežne rastí, čverst in vesel deček. Kolikor bolj so se razvijale njegove dušne zmožnosti, tem bolj so si prizadevali skerbni oče, da mu vcepijo vse one blage čednosti, ktere človeka, naj si bo v katerem koli stanu, osrečujejo in k dobremu napeljujejo. Najbolj so si pa oče prizadevali za njegova mlada čúvstva ter skerbili le za dobre vtise svojemu ljubljencu. Iz tega namena so ga večkrat peljali na polje in druge prijetne kraje, posebno od koder se je na daleč in široko videlo, ter so mu razkazovali zemljo v sjajnej njenej krasoti. Peljali so ga v hladivne gozde, na cvetoče livade in zelene goré, ter ga pustili, da je tú opazoval vsemogočnost in modrost božjo.

Nekega dné ga peljejo na Joštovo goró, na kterej stoji lepa romarska cerkev sv. Jošta in od koder se vidi daleč okrog po lepej kranjskej deželi. Ko sta prišla verh gore, rečejo oče: „Tukaj le postojiva enmalo in ozriva se na okolu. Ali vidiš, ljubček moj, kako lep in veličasten je svet božji, kteri nam kaže neskončno modrost in vsemogočnost Stvarnikovo! — Le poglej, kako lepo sije solnce. To rumeno solnce, kako se leskeče, kakor iz samega čistega zlatá, ter siplje svoje ognjive žarke na svet. In kako se veselé gore, lesovi in doline, ki gledajo v obličje jasnemu solneu. Tam le v daljavi se zopet vijó kakor sreberni trakovi reke, potoki in bistrice, in čuj, kako ljubeznjivo žvergolé tíči ter glasno pojo himne stvarniku za dar tako lepega in krasnega dné! — A vse kar vidimo z našimi očmi, zemlja, goré, hribje, doline, kamenje, rastline, drevesa, živali, ljudje, solnce, mesec in zvezde, ki nam svetijo na nočnem nébesu, vse je delo neskončno modrega Bogá in vse to imenujemo z eno besedo svét“.

„Zmêrom sem mislil, da se svét imenuje le naša zemlja, na kterej živimo, a ne, kakor vi pravite, tudi solnce, mesec in zvezde, ki je vidimo na nebu,“ reče Tine.

„Motil si se,“ zavernejo ga oče, „ kajti vse, kar je ljubi Bog s svojo vsemogočno besedo ustvaril in mi s svojimi očmi gledamo, vse to imenujemo „svet,“ in ako svět prav natanko opazujemo, našli bomo v njem neskončno modro uravnavo, iz ktere se bitnost in vesoljna nazočnost božja očitvidno izrazuje. — Dan se versti z nočjó, solnce vzhaja in zahaja, luna se spreminja, in vse to — v največem in najlepšem redu. Kako redoma se versté štirje letni časi! — Le poglej, kako lepo danes solnce sije, po vsem obzorji segajo žarki njegovega veselega obličja. Ako bi solnce bilo bliže našej zemlji, morale bi zgoreti vse rastline, ako bi pa bilo dalje nego je, bi ne moglo žito in sadje zoréti; bili bi tedaj brez ljubega kruha in sladkega sadja, ker bi prevelikega mraza moralo vse konec vzeti. V naših krajih rastejo najbolj take rastline in zelišča, ki so nam najugodniša in se nam najbolj prilagajo; v drugih krajih naše zemlje se najdejo zopet drugačne rastline, ki so ondotnim prebivalcem najpotrebniše. Divje in ropne zverine živé v pustih nenaseljenih, to je takih krajih, kjer ni nobene človeške družčine; krotke in domače živali, katerih potrebuje človek v svoj živež, ohranjenje in zložnost, živé blizu ljudi, da je rabijo v svoj prid in v svojo korist.“

„Iz tega, kar ste mi ravno povedali,“ reče Tine, „učimo se, da je vse, kar je Bog ustvaril, na pravem in najboljšem kraji, kakor so nam ravno včeraj razkladali gospod kaplan iz kerščanskega nauka v šoli.“

„In zopet, ako bi ne bilo dežja, ne milih solnčnih žarkov, ne bi mogle rastline rasti, ne sadje zoréti. Rastline in sadje pa je nam in mnogim živalim potrebno v živež. Živali nam dajejo živež in obleko, pa nam služijo tudi v zložnost in veselje. Koristne so nam celó take stvari, od katerih dostikrat mislimo, da so nam škodljive. Nevihte in hude ure, ki so včasih zelo strašne in silovite, pretresajo zemljo, pospešujejo njeno rodovitost, hladijo in čistijo zrak. Vsa narava se nam po tém dozdeva, kakor bi bila na novo poživljena in prerojena. — Veliko je tičev, od katerih mislimo, da nam delajo škodo ter niso za drugega nego za kvar, zato je pa nespametni ljudje preganjajo in moré. Toda ravno te ptice so človeku mnogokrat v veliko korist in dobroto, ker se redé od škodljivih červov, gosenic in mergolincev, ki bi nam mnogo cvetja, iz ktereга postane sladko sadje, snedli in oropali.“

„Nekaj takih koristnih ptic že poznam“ pravi Tine; „povedali so nam je gospod učitelj v šoli in jaz sem si je zapisal v svojo bilježnico. Take ptice so: vrabec, sternad, škvorec, penica, pastaričica, tašica, škerjanec, senica in lastovica. Vse te tice se živé po največ od mergolincev, červov, gosenic in drugih škodljivih merčesov ter so zavoljo tega velike dobrotnice kmetijstva, dasiravno včasih tudi nekoliko škode po vertih in poljih naredé, ktero škodo nam pa na drug način obilno povernejo.“

„Prav dobro si si zapomnil koristne ptičke,“ rečejo oče, „pa ravno taka je tudi s strupenimi živalmi, rastlinami in rudninami, ktere so, ako se porabijo za zdravila, človeku potrebne in koristne.“

„Da, da, res je takó,“ reče Tine, „pa se iz tega zopet učimo, da je modri Bog vse na svetu takó vravnal, da je vsaka poedina stvar gotova za

nekaj dobrega in koristnega, čeravno ljudje tega vselej ne umejemo, kakor so nam pretečeno nedeljo naš gospod župnik iz lece povedali.“

„Zelo me veseli“, pravijo oče, „da tudi v cerkvi zlate nauke rad in pazljivo poslušam. Tako je prav, ljubi moj; kdor se besede božje oklepa, jo rad poslušam in prebira, zajema iz nje dokaj hrane in veselja do bogoljubnega življenja, katero postaja po tem tudi terdnejše in popolniše. — Pa tudi iz lastnosti posameznih reči se lahko učimo, kako neskončno moder mora biti tisti, ki je je iz nič ustvaril sebi v čast, ljudem pa v prid in rabo. Čuditi se moramo, ako bolj natanko opazujemo rás in lepoto različnih rastlin, zelišč in dreves. Kje je človek, da bi ga ne mikala pisana lepota, prijetni duh in čudna podoba marsiktere rastline! Po koreninicah serkajo in pijó potrebni živeži, ki se potem pretaka po vseh njihovih žilah in rastlikah. — Kako velika je različnost žival! In vendar si najde vsaka svojo potrebno hrano, vsaka si poišče pripraven kraj za svoje stanovanje, vsaka ima svoje oblačilce, kakoršno se jej ravno prilega, bodisi po letu ali po zimi, ali pa za kraj, v katerem prebiva. Kako veličastno in umno je ustvarjen človek! Njegova ravna postava, visoko čelo, bistro oko, obličje polno miline, vse to nam kaže imeniten in važen poklic njegov. S svojimi udi opravlja silno važne in umetne reči; njegovi notranji čuti so ustvarjeni tako čudno, da jim človek z najbistrejším umom ne more priti do jedra, da bi natanko izméril velike darove, katere mu je podaril neskončno modri stvarnik. Ni ga ne človeka, ki bi mogel s svojim umom svét in na njem ustvarjene reči v tako lepem redu deržati, v kakoršnjem ga vidimo. To le Bog sam more in zato pravimo: ves svét je neskončno modro in umetno ustvarjen in vravnán. — Nadalje pa tudi vidimo, da imá vse, karkoli se zgodi, svoj poseben vzrok ali namén, in vse, kar je na svétu, mora imeti svojega začetnika. Ta lepa cerkev sv. Jošta, h ktereji sva se danes podala, se ni sama sezidala na tem mestu, na katerem jo vidimo, ampak ljudi je bilo treba, ki so prinašali apno, kámenje, les in mnogovrstno drugo pripravo. Pa tudi zidarjev, tesarjev in drugih rokodelcev je bilo treba, ki so omenjeno blago vkup sestavljali, da je naposled postalo to lepo in veličastno poslopje, kakor ga tukaj vidimo. Kdo bo naštel ljudi, ki so vse to naredili, kar bova še le v cerkvi videla! Ako se tedaj ta hiša božja ni naredila sama, ampak je potrebovala mnogo delalnih, pridnih in umnih rok: ravno tako se tudi svét ni mogel narediti sam od sebe, ampak potreboval je enega začetnika, kateri ga je tako lepo in modro naredil in vravnán. Naša pamet nam pravi, da neskončno moder in umen mora biti tisti, ki je ves svét iz nič napravil in vse stvari v tako lep red postavil, v kakoršnjem ga vidimo.“

„In ta, ki je ves svét iz nič napravil,“ povzame Tine, „ni nobeden drugi nego vsemogočni, neskončno modri Bog, ki prebiva tam zgorej v nebesih in prav po očetovsko skerbi za vsako tudi najmanjšo svojo stvarico.“

„Čuden in velik je pač Bog v svojih stvaréh, in človek mora sterméti, ako premišlja brezštevilna dela njegova“, rečejo oče in péljejo svojega sinéka v cerkev sv. Jošta. V cerkev stopivši, pomočita perste v blagoslovljeno vodó, zaznamvata se s svetim križem, potem pa poklekmeta pred oltar in mo-

lita k Bogu, stvarniku nebes in zemlje, kterega vsemogočnost in mo-
drost sta ravnokar občudovala.

Če tare te nadloga,
Terdno kot skala stoj!
Boga pomoči prosi,
Saj On je stvarnik tvoj.

Za vsako stvar na zemlji
Premodro Bog skerbi,
V njegovih svetih rokah
Mladost, si tudi ti!

I. Tomšič.

Miloserčna deklica.

Star vojak z leseno nogó pride v neko vas ter nagloma zbolí. Revez ni mogel dalje. Pri nekem kmetu ostane ter zunaj v skednji leži na slami, kjer se mu prav slabo godí. S terdnim zaupanjem na Bogá, kteri ga je v življenje poklical, pričakuje svoje smerti. Sosedova Jerica je bila revna, pa bogoljubna in miloserčna deklica. V sercé se jej smili bolni vojak. Vsaki dan pride k njemu in ga vpraša, kaj potrebuje in s čim bi mu postregla. Kar je le mogla, vse mu je prinesla in mu vsaki dan tudi eno desetico podarila. Poštenega vojaka je to začelo skerbeti in misli si: Kje neki tako majhna deklica toliko denarja vzame? Dobro véu, da né služi in kje drugej denarja tudi jemati ne more. — Nekega dné, ko Jerica zopet k njemu pride in mu sreberno desetico v rokó ponačin pridobljeni. Da vas pa ta reč v prihodnje ne bo več skerbela, povedati vam hočem, kako je dobim:

tísne, jo vojak prijazno nagovori: „Ljubamoha moja! Zvedel sem, da so tvoji starši zelo revni. Povej mi vendar odkritoserčno, kje pač denarje jemlješ, ki mi je vsaki dan prineseš? Povem ti po pravici, da bi raje lakote umerl, kakor da vzamem le en sam krajcar od tebe, ki bi mi ga ne mogla dati z mirno vestjo.“ — „Oj ne skerbite za tó“, reče blaga deklica „denarji, ki vam je nosim, so na pošten

Vsaki dan grem v bližnji terg v šolo. Pot me pelje skozi gozd, v katerem je vse polno lepih rudečih jagod. Naberem jih vselej polno canjico, prodam je potem v trgu in dobim za-nje vselej po deset krajcarjev. Moji ljubi starši vedó zato, pa jim je tudi všeč, da tako delam. Večkrat so že rekli, da je še veliko revnejših ljudi na svetu, nego smo mi, pa da jim moramo dobro storiti, kolikor je .v naših močéh.“ — Solzé oblijeje starega vojaka pri teh besedah in mu kapljajo na berke. Prime deklico za rokó ter jej jokaje reče: „Dobri otrok! Bog naj blagoslovi tebe in tvoje starše, ki imate toliko usmiljenja z ubogimi ljudmi!“ — Jerica se posloví od starega vojaka ter vesela odide. V šolo gredé pa vsaki dan v zelenem gozdu, v katerem rajajo in se podé drobne ptičice od veje do veje, nabira sladke rudeče jagode, da je prodá za bolnega vojaka. Odsihmal mu še marljiveje streže kakor poprej.

Kmalu po tem dogodku pride v vas nek imeniten častnik, ki je imel več častnih znamenj na svojih persih. Z zalo svojo kočijo se ustavi pred gostilnico, da bi konje nakermil. Ko zvé tukaj za bolnega vojaka, berž se podá k njemu, da ga pozdravi. Stari vojak mu je vse povedal o svojej malej dobrotnici, ktera mu še zmiraj tako marljivo streže. „Kaj?“ začudi se častnik „ubogi otrok ti je toliko dobrega storil! Tedaj tudi jaz, tvoj nekdanji general, ne smem te pustiti v revščini in nadlogi. Berž bom ukazal, da te prenesó v gostilnico in ti prav dobro postrežejo.

General je bil mož beseda, pa je tudi spolnil, kar je obljubil. Pa ne samo to! Pokazati si pusti tudi stanovanje male dobrotnice, ktero sam obiše, da se jej zahvali za dobrote, ktere je storila ubogemu vojaku. „Dobri otrok“ jej reče „tvoje blago dejanje ogrelo mi je sercé. Veliko si darovala staremu onemoglemu vojaku, za kar se ti serčno zahvaljujem. Na, tukaj vzemi majhno mošnjico v spominek svojega blagega sercá. Djal sem va-njo ravno toliko zlátov, kolikor si darovala poštemu mojemu vojaku.“ — Starši se zeló začudijo in rekó: Ne, ne, blagi gospod, to bi bilo preveč; naša hčerka storila je samo to, kar je vsak človek svojemu bližnjemu storiti dolžan.“ — Al general je zaverne: „Ni preveč ne, to je le majhen dar; boljše in večé plačilo pa bo prejela vaša hčerka od ljubega Boga v nebesih.“ To rekši naglo odide ter ne posluša zahvale miloserčne deklice.

Blagega kdor je sercá.
Že na zemlji srečo ima.

(Po K. Šmidu.)

Ne bodi sebičen.

V Milanu na Laškem je živel reven človek, ki je že dalj časa služil za vratarja pri nekem bogatem bankirji ali menjálcu. Imel je majhno letno plačilo, a precej obilno družinico, s ktero je zbog majhnega zaslužka komaj

izhajal. Pri vsem tem pa je živela revna družinica zadovoljno in brez godernanja v voljo božjo. Pridna in délavna ženka je zaslužila tudi včasih kakšen krajcar s perilom in šivanjem, ter je tako tudi ona vsaj nekoliko lajšala žalosten stan svojega možá. Obedva sta pa bila pobožna in poštena, da malo takih, ter sta vedno upala, da jima bode Bog sčasoma že tako ali onako pomagal.

Nekega dné zvečer najde revni vratar domu gredé majhno vrečico na cesti ležati. Pobere jo; — bila je precej težka, kajti napolnjena je bila z denarji. Domu prišedši pogleda v vrečico, ki je bila prav na rahlo zavezana, in glej, — bila je polna lepih srebérnih tólarjev. — „Kje, za božjo voljo, si dobil te denarje“, ga vpraša prestrašena žena.

„Našel sem je na cesti iz menjálnice gredé.“ — „Nesi je hitro nazaj, denarji niso naši!“ „Zdaj tega ne utegnem“, odgovori mož, „ker menjálnica je že zaperta in zdaj na noč tudi ne moremo najdeno blago razglasiti; storil bom vse to jutri.“

Žena in mož sta bila v velikih skerbéh in nekakem čudnem strahu, ker še nikoli ni bilo toliko denarjev pod njihovo revno streho. Obedva sta prosila Bogá, da bi se našel pravi lastnik najdenega denarja ter bi kmalu bila rešena tujega blagá.

Drugi dan je bilo na vseh voglih velikega mesta nabito sledeče naznanilo:

„Najdena je majhna vrečica srebernega denarja; kdor jo je zgubil naj se oglasi v menjálnici gospoda J. J.“ —

Kmalu po nabitem naznanilu se oglasi v menjálnici nek tergovec, kteremu se je videlo, da ni bil ravno v najboljšem stanu, ter zahteva vrečico z denarji. Ko dokaže, da je vrečica njegova, in da je v njej 200 srebernih tólarjev, dal mu jo je pošteni vratar vpríčo svojega gospoda. Poln veselja in hvaležnosti ponudi tergovec najdeniku dvajset tolarjev v dar, ter očitno pohvali njegovo poštenost pred ljudmi, ki so bili v menjálnici. Toda vratar noče ponujenih mu denarjev vzeti, rekši, da mu je najdeni lastnik zgubljenega denarja, plačila zadosti. Tergovec mu ponudi deset tólarjev, al tudi téh ne vzame vratar. Ponudi mu jih pet, prosé ga, da naj vsaj to malenkost vzame v znamenje velike hvaležnosti, ki jo je dolžan poštemu njegovemu dejanju. — „Ne krajcarja ne vzamem“ odgovori vratar „ker nočem, da bi vi zavoljo mene kako škodo terpeli na svojem blagú. Denarji so vaši in božji, izročil sem vam je pošteno.“ To rekši hoče se zmuzati skozi vrata. Al tergovec stermé nad toliko poštenostjo ubozega vratarja, razjezi se ter reče s povzdignjenim glasom: „Jaz denarjev zgubil nisem, dokler ta človek ne vzame malega darú, kterega mu ponujam,“ in verže vrečico na tla v veliko zavzetje pričujočih.

Vratar vzame naposled ponujenih pet tólarjev in kmalu potem razdeli nekoliko tega denarja med reveže.

Nesebičnost je lepa čednost, ktera tudi pri drugih ljudéh vzbuja blaga čutila.

Deček in jablana.

Na vertu jablana stoji
Vsadili so jo oče mi,
Na rojstva moj'ga prvi dan,
Oj jablano najraje imam.

Drevesce majhno, šibko je,
Pa vendar se razcveta že,
Jesen pretaklo sladke sad
Rodilo mi je pervikrat.

Tud' jaz sem mlad in majhen še
Pa vendar navke znam lepé,
Sem v šoli že pohvaljen bil
Darilo lepo sem dobil.

Na vertu pri drevesecu
So rekli oče mi takó:
„Le glej, da boš z jabláno vred
„Donašal vsakoletni cvet.

„In cvetje naj postaja sad
„Naj polno bode sladkih nad,
„Da kakor ti dreveseca
„Radujem jaz se sineka.

„Da boš junaško in vesel
„Z ljubeznijo svoj dom objel,
„Domovja deržal se čverstó
„In branil ga pred zló rokó.

„Vsaj korenine jablane
„Tud čversto zemlje se deržé,
„Ker zemlja hrano jim dajé
„Močnejše dela steblice.

„In silne treba je močí
„Da se izruje z žilami,
„Če žile se uničijo
„Izrujem lahko tud' drevó.

„Tako tud' ti, preljubi moj,
„Za domovino čversto stoj!
„Do zadnje kapljice kerví
„Jo čuvaj brani iz vseh močí.

„ Če pride kak sovražen zmáj
„Koj sproti se nikar mu vdaj;
„Bojuj za domovino se
„Žertvuj močí jej svoje vse!“

* * *

Obljubil sem očetu rad
Donašati le dober sad;
Ljubiti čem domača tla,
Kot moja ljuba jablana.

— č.

Najslajši sméh.

(Právljica.)

Ko je še Gospod po zemlji hodéval ne imevši toliko prostora, kamor bi bil naslonil svojo trudno glavó in bi se vednega potovanja vsaj nekoliko odpočiti mogel, moral si je iskati v tujih hišah svojega stanišča.

Tako potovaje pride nekega dné do revne kóče. Ker se je že gosta temá bila polehla po zemlji, stopi v hišo in prosi prenočišča. „Iz serca radi vstrežemo vašej prošnji, dragi gospod, reče mu revna družinica, ako ste le vajen prenašati žalost, revščino in druge nezgode, ktere že dokaj časa bivajo pod našo revno streho.“

„Ni je britkosti ne žalosti, da je ne bi mogel prenašati, pa ravno tam kjer je terpljenje in britkost, tudi najraje prebivam; vsaj je terpljenje edina

pot, ki pelje duhá v nebeške višine, k studencu vsega dobrega, k viru večnega življenja. Vaša hišica mi je po tem takem prav po godu in rad ostanem pri vas.“

Kmalu je stala revna, a vendar dobro narejena večerja pred Gospodom. Po večerji ga pelje gospodar v majhno pa snažno sobico, v kateri je bila postelja za Gospoda pripravljena. Pokazavši mu posteljo in želječi mu „lahko noč“ popusti samega ter se verne zopet nazaj k svoji družini. — Snága in lepa obnaša v tej hiši se je zeló dopadla Gospodu. Drugi dan zgodaj vstane in se ravná za nadaljno pot. Preden se pa poslovi, reče revnej družinici: „Vaša gostoljubnost mi je všeč. Okrepčali ste mi trudne ude pa si ne morem kaj, da vam ne bi dal znaka svoje serčne hvaležnosti. Izvolite si, kaj bi vam bilo najljubše in najdraže na tem svétu.“ „Oh, gospod, ni v vaši moči, da bi nam dali, kar bi bilo nama najljubše v naši revščini,“ reče žalostna supruga. „Imamo edino detice in to je bolno; znabiti, da mu že danes luč življenja ugasne. Ko bi se nama samo enkrat še ljubko nasmajalo preden umerje, bilo bi nama gotovo najljubše in najdraže na tem svétu.“

„Peljita me k svojemu ljubčeku,“ reče Gospod, „tudi jaz imam otroke posebno rad in znabiti da ustrezem vaši gorkejši želji.“

Starši peljejo neznanega gospoda k bolnemu detetu. Bledo in terpeče, skoraj brez vsega znaka kakega življenja v sebi, ležalo je v revnej posteljici. Pa glej čuda! — Ko otrok vidi Gospoda, zasmije se takó mило in ljubó, kakor še nikoli poprej in ubogi starši se jokajo od veselja. — Gospodu je bilo všeč nedolžno veselje bogoljubne družinice in obljubi tudi drugim staršem enako veselje narediti.

Iz navedene právljice lahko uganeš, kaj je tvojim staršem najdražega in najljubšega na svétu. Prizadevaj si tedaj, da jim boš delal veselje in da jih ne boš nikoli žalil; kajti skerb za tvoj časni in večni blagor jim je noč in dan na serci. Oj kako tugujejo in za tvoje ljubo zdravje dobrega nebeškega očeta prosijo, kedar si le količkaj nevarno bolan. Céle noči prečujejo pri tvoji posteljici, strežejo ti in pomagajo, kolikor le premorejo po svojih slabih močéh; — in ti bi jih ne ljubil? Iz navedene právljice se pa tudi učiš, kako ima Bog nedolžne otroke rad, in kako rad usliši ljube starše, kedar za svoje otroke prosijo. Gotovo pa še ráje usliši molitev nedolžnih otrok, kedar za svoje dobre starše molijo. — Ne opusti tedaj nikoli, da se ne bi spomnil v svoji jutranji in večernej molitvi dobrih svojih staršev, ki imajo toliko ljubezni do tebe!

Lastovica in ptice.

(Basen.)

Neka ptica bahaje se, da dobro vé, zakaj ljudjé to ali uno delajo, skliče nekega dné prav veliko ptic okoli sebe, ter pravi:

„Ljudjé vam sejejo konoplje samo zavoljo tega, da delajo mreže, v ktere potem nas lové. Naša dolžnost je tedaj, da seme po njivah prav do čistega pobereмо.“

Lastovica, ki je tudi bila pri tem zboru, pravi, da bi po njenih mislih bolje in pametneje bilo, če bi se gledalo nató, da bi ptice s človekom v prijaznosti in mirú živele.

Al ta predlog modre lastovice ni bil sprejet. Zategadelj popusti svoje tovaršice in se podá k nekemu seljanu, kjer prav pridno pobira škodljive žužke po njivah in vertéh.

Kmalu vidijo ljudjé, da je lastovica koristna ptica, pa jo pusté, da si pod hišno streho svoje gnjezdo postavlja. A druge ptice so delale ljudém škodo in kvar, kjer so le mogle, pa so vsled tega postale lepe in debele. Naposled dozori tudi konoplja in ljudjé so naredili mreže v ktere so položili vsaki dan ogromno število ptic. — Ko bi bile pametne in modre, lahko bi bile v miru in prijaznosti živele s človekom.

Število devet.

V srednjem veku, ko so še vraže in druge nespametnosti svojo ugodno dóbo imele, bilo je mnogo ljudi, ki so celó število nekako posebno in skrivno moč pripisovali. Takó jim je bila sedem zeló pomenljiva in skrivnostna ševilka. Djali so: Število sedem ima celó na nebu važno nalogo, pa gotovo tudi pri človeškem razvijevanju nekaj poméni. Otrok sedem mesecev star, navadno dobi perve zobé; drugih sedem mesecev začne sedeti in hoditi; po tretjih sedem mesecih začne govoriti; po prvih sedem letih se otroku ménjajo zobjé; po drugih sedem letih postane otrok mladeneč ali zala devica, in ko je človek trikrat sedem let star, jenja rasti i. t. d.

A ne samo število sedem, ampak tudi število devet bilo jim je polno skrivnosti in pomenljivosti. In zares, ako število devet bolj natanko ogledamo in prerešetamo, našli bomo v njem neke posebnosti, ki jih nobeno drugo število nima, pa so zategadelj vredne, da je tukaj omenimo.

Perva posebnost, ki jo ima število devet, je gotovo ta-le:

Ako si zapišeš število 9 in ga množiš z 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, in 10, vselej boš dobil množino (produkt), ktere povprečni znesek posameznih številk ti bo zopet dal število 9. Poskusi: $9 \times 2 = 18$; povprečni znesek števila 18 se dobi, če vzameš: $1 + 8 = 9$; ravno tako dobiš: $9 \times 3 = 27$; $2 + 7 = 9$; $9 \times 4 = 36$, $3 + 6 = 9$; $9 \times 10 = 90$, $9 + 0 = 9$. — Mnóži število 9 še nadalje in našel boš, da število 11; 21 in 22; 31, 32 in 33; 41, 42, 43 in 44, in tako naprej v vsakej novej desetici eno število več, izjémo dela od zgorej omenjenega pravila, kajti iz povprečnega zneska dotične množine se ne dobi število 9, ampak število 18. N. pr. $11 \times 9 = 99$, $9 + 9 = 18$; $21 \times 9 = 189$, $1 + 8 + 9 = 18$; $31 \times 9 = 279$, $2 + 7 + 9 = 18$; $55 \times 9 = 495$, $4 + 9 + 5 = 18$ i. t. d.; temu nasproti pa je $56 \times 9 = 504$ in $5 + 0 + 4 = 9$. Kako je s številko

9 pri stotica in tisočih, to sam lahko poiščeš, pa se boš prepričal, da je tam ravno takó, kakor smo to dozdej omenili. Kaj ne, da je čudna številka 9?

Pa ko bi to že vse bilo, ali le poslušaj, povedal ti bom še drugo skrivnost, ki jo ima število 9.

Vzemi število 9 in množi ga s številom 6, 7, 8 in 9, pa boš dobil množino, ktera ti dá, ako številke prestaviš, ravno isto množino, kakor da bi 9 množil sè 5, 4, 3 in 2. Le poskusi in prepričal se boš, da je temu res takó. N. pr. $9 \times 6 = 54$ in $9 \times 5 = 45$ (45 ste prestavljeni številki od 54); $9 \times 7 = 63$ in $9 \times 4 = 36$; $9 \times 8 = 72$ in $9 \times 3 = 27$; $9 \times 9 = 81$ in $9 \times 2 = 18$. Še celó številka 9 je preobrnjena številka 6.

Pa ne misli, da smo zdaj že na koncu, in da število 9 nima nobenih posebnosti več. Le vzemi na priliko kako število, ki obstoji iz dveh poljubnih števil, pa ménjaj njih mesti, to je, premeni številki. Dobil boš po tém, to se vé, dve različni števili. Zdaj pa odštej manje število od večega in ostanek bo zmiraj $= 9$ ali pa pomnoženo število 9, ktero se iz povprečnega zneska dobí. Vzemi n. pr. število 26. Ako številki premeniš, imaš potem število 62; $62 - 26$ pa je 36, a $3 + 6 = 9$. Lahko vzameš tudi kako drugo število, n. pr. 52; če številki premeniš, imaš potem 25; $52 - 25 = 27$, to število pa ni samo trikrat pomnožena 9, ampak tudi število, kterega povprečni znesek je tudi 9.

Še mnoge druge posebnosti ima število 9, ktere pa spadajo že v više številstvo, ter jih zategadelj nočemo tukaj omenjati. Le še neko posebno in zanimljivo številno umétnost ti bom povedal, v kterej številka 9 zopet silno važno nalogo opravlja. Le poslušaj in čudil se boš!

Ti na priliko rečeš svojemu prijatelju, da si naj zapiše število 516,392,107 (ali pa kako drugo večciferno število) ter naj od tega števila njegov povprečni znesek (34) odšteje, potem pa v ostanku kako poljubno število prebriše ali prečerta. — Ostanek zgorej omenjenega števila po odštetem povprečnem znesku (34) bi bil po tem takem 516,392,073. Vzemimo, da bi prijatelj prečertal številko 6, ter bi nov povprečni znesek bil potem $= 30$. Ako število 30 odšteješ od najbližnje množine od 9 (v tem primerku bi bila najbližnja množina $4 \times 9 = 36$), lahko potem ugameš, ktero število je prečertal tvoj prijatelj. Kaj ne, da je tudi to čudno?

Kako se boš pa še le zavzel, ako si zapišeš število 12,345,679 in ga množiš z 9, ali pa s kako poljubno množino od 9. Le poskusi enkrat pa boš videl, da to ni nobena malenkost!

I. T.

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Opice.

Orang-utan.

Med vsemi živalmi, ki nam je našteva prirodopisje, so opice človeku, kar se tiče telesne njegove postave in obnaše, gotovo najbolj podobne. Ako je pa bolj natanko opazujemo, našli bomo vendar, da ta podobnost ni ravno tolika, kakor nekteri ljudjé navadno mislijo. Opice so razun lica in dlaní po vsem životu kosmate. Glava je okroglasta kakor človečja, toda čelo je nizko in nazaj stlačeno, ustnice so ozke in tenke, nos je potlačen in čeljusti molé naprej, takó da je zares ves obraz le bolj živinski. Opice imajo štiri roke, to je 5 prostih in gibljivih perstov, med kterimi se palec z vsemi drugimi persti lahko sklepa, ter dela roko pripravno tudi za prijemanje. Toda s tem niso opice prav nič na boljšem od človeka; dasiravno se po drevji lahko spenjajo in plezajo, po zemlji vendar ne morejo po dvéh hoditi, ker sta zadnja dva uda ob enem tudi roki, ter nimata niti podplatov, niti péte, niti méč. Po ravnem se opice težavno in nerodno premikujejo, opirajo se na palico, ali pa po vseh štirih prav urno tekajo in skačejo. Nekatere opice imajo dolg rep, ki jim služi za peto rokó, ž njim se deržé za veje, na kterih se sim ter tje gugajo ali zibljejo. — Opice se štejejo med najživejše in najgibčniše sesavce. Kedar si iščejo živeža, niso ne za trenotek mirne, v eno mér se sučejo in gibljejo, da je je le veselje gledati. Jedó pa tudi vse, kar jim pod zobé pride. Sadje gomoljnice, korenstva, seménje, orehi, cvetje, listje in sočnate bilke, to je njihova poglavitna hrana, pa tudi nekatere žužke, sosebno mravlje, rade pobirajo; po gnezdih izpirjajo tičja jajca in še celó mlade ptice pohrustajo. V sužnosti zró vse in pijó tudi vino, žganje in druge vpijanljive pijače, ter se včasih prav do dobrega vpijanijo. Njih prava domovina so velikanski gozdi in sterme pečine v gorkih deželah Azije, Afrike in južne Amerike.

Izmed obilne verstí opic naj omenimo tukaj le bolj ob kratkem azijskega Orang-utana ali tako imenovanega divjega moža, ki je človeku še najbolj podoben. Kedar doraste, visok je čez 4 čevlje in po vsem životu z dolgimi rujavimi dlakami obrasen. Prednji tenki roki mu segate do pod kolen. Repa nima, pa tudi mošnjic nima v ustih, kakor je imajo

skoraj vse druge opice. Po ravnem prav nerodno hodi po zadnjih rokah, v prednji roki pa vzame palico, da se na njo opira. Azijski Orang-utan živi posamezen v velikih gozdih na otokih Borneo in Sumatra. Najrajše se plazi po drevesih, ki mu dajéjo sadje in listje za hrano. Ta opica je prav pohlevna in mirna žival; pred človekom ne beži, le kedar je v nevarnosti, brani se prav dobro s kamenjem in oklestki, ki je za ljudmi meče. V mladosti se pusti ukrotiti, privadi se človeka in se marsikaj nauči.

V našem merzlem in ostrem zraku Orang-utan ne živi nikoli dolgo. Kmalu dobi jetiko. Berž ko pride pod naše podnebje, postane žalosten in revež začne kašljati. Klaverno gleda pred sé; ko se odkašlja, sklene roke na bolne persi ter s prosečim glasom gleda po ljudéh, kakor bi od njih pomoči prosil. Malokteri preživi našo zimo.

Žirafa.

Žirafa (*Giraffe*, *Camelopardalis giráffa*) je v živalstvu znamenita in čudna žival. Glava je podobna konjskej in je nasajena na dolgem, s kratko grivo ozaljšanem, od strani nekoliko stisnjenem vratú. Na čelu ima dva nazaj vpognjena, 7 palcev dolga in s kožo obrasena roglja, ki jej pa nikoli ne izpadeta, kakor pri jelenih. Žirafa imá v zgornjej in spodnjej čeljusti kočnike, čekanov ali skranjekov nima, prednje zobé ima le v spodnjej čeljusti. Gorna ustna jej moli čez spodnjo. Jezik ima dolg, oster in s terdimi bradovicami posut. Ušesi ste 9 palcev dolgi in špičasti. Na nogah ima razklane parklje kakor goveda. Šest čevljev dolgi vrat jo dela za najvišjo čveteronogo žival, kajti od prednjih parkljev do verh glave meri 18—19 čevljev. Rep je na koncu čopast in blizo 2 čevlja dolg. Truplo je pokrito s kratko, rumeno-belkasto dlako, ki je posuta s kerpastimi lisami, kar jo posebno lepo in veličastno dela. V prednjem delu života je močnejša in visokejša; zató jej pa tudi herbet od pleč nekako stermo visí proti čopastemu repu. Nogé ima tenke.

Žirafa živi po planjavah srednje in južne Afrike in še le v novejšej dobi so jo v Evropi natanko popisali, dasiravno je bila že starim Rimljanom znana. Julij Cezar je prvi živo žirafu pripeljal v gledališče, kjer se je rimskemu ljudstvu razkazovala. Pozneje so jo pripeljali v Carigrad in nasled tudi v naše cesarstvo.

Ker ljudjé žirafe poprej niso poznali, pa je njena podoba tudi zares čudna in znamenita, začeli si so o njej pripovedovati različne stvari. Tako so na priliko rekli, da ima žirafa previsoke prednje nogé, pa da mora na zemljo poklekniti ali vsaj prednji nogi navskriž djati, kedar se pase, sicer ne doseže trave z gobcem. Toda vse to ni res. Žirafa sklone glavo enako drugim živalim in seže ž njo do tal, kedar se pase. Verhi tega ima še to prednost, da zarad dolgega vratú in visokih prednjih nog toliko laglje doseže listje in berstje iz visokega germovja in dreves, ktero prav rada objeda. Pri jedi jej prav dobro služi njen ostri in gibljivi jezik, kterega daleč lahko iztegne, da ž njim rastline poprijema kakor z rokó, in je takó maši v usta.

V hoji je žirafa nevkretna in omahovalna; a to zategadelj, ker se zarad teže v prednjem životu ne more pognati naprej, zató pa verže vrat nazaj ter si na ta način zljajša prednji nogi, da skoči ž njima za en korak naprej, ob enem pa zopet zažene vrat naprej in se požene tudi z zadnjima nogama. Po tem takem je razvidno, da žirafa prav za prav ne dirja, ampak skače, a to zeló hitro in naglo, ker z vsakim skokom pride 10 do 12 čevljev naprej. Pri tem čudnem in smešnem skakanji se jej v eno mér ziblje dolgi vrat nazaj in naprej. — Žirafa se rada vleže in počiva a to zategadelj, ker se šteje med preživače in povžite rastline rada v miru prebavlja in prežekuje.

Sploh je žirafa mirna in krotka žival, živi rada v družbi, a nikoli ne v velikih, ampak le v majhnih tropah, k večemu kakih 8 do 10 skupaj. Lovci so jih videli tudi po 40 skupaj v enem tropu, al odkar so je začeli ljudjé zarad lepe kožuhovine neusmiljeno preganjati in loviti, pomeknile so se te živali bolj proti sredini Afrike in jih je tudi čedalje manj.

Mlada žirafa se udomáči in postane krotka kakor krava ali ovca. V živež jej pokladajo mleko, turšico in ječmen, posebno pa rada je kruh in sadje. Stare žirafe se ne dajo udomačiti in so vjete zeló neporedne in hudobne. Lov na te živali je neki prav težaven in lovci dostikrat po cele tedne za njimi hodijo, preden je najdejo. Pri nas v Evropi žirafam podnebje ne ugaja; tú ne živé dolgo, bolehajo in kmalu poginejo.

Čeravno so žirafe krotke, pohlevne in boječe živali, ki pred človekom rade beže, vendar se v nevarnosti in sili prav spretno branijo z zadnjima nogama, v katerih imajo čestokrat tako moč, da celó leva in druge enake živali na tla pobijejo. — Žirafino meso je neki prav tečno in okusno, posebno od mladih žiraf. Koža se vporabi za usnje in jerhovino, pa tudi iz parkljev se narejajo mnogoverstne posode in druge koristne reči.

Žirafa je po tem takem koristna žival ter vredna, da se udomáči in pridno oskerbljuje.

Škvorec.

Škvorec (*Sturnus vulgaris*) je kakih $7\frac{1}{2}$ palcev dolga ptica selivka. Njegovo černo svitlo perje spreminja se na zelenkasto in vijoličasto barvo, po plečih in po trebuhu je pa belo pikast. Rumen kljun je raven in na koncu plošnato stisnjen. Škvorec živi najraje po hostah in logih, po planjavah in vertih, po katerih prav pridno pobira bramorje, kobilice, gosence in druge škodljive merčese, a malokedaj se dotakne seménja. Že zgodaj v spomladi, návadno konec meseca marca ali pa koj v začetku meseca februarja, priroma iz južne Evrope in Egipta zopet nazaj k nam da si tu pri nas naredi gnjezdo in jajčica vali. Zarad pokončevanja škodljivih merčesov je škvorec zeló koristna ptica, posebno pa je pri prvem svojem valjenji, ko je ravno največ hroščev, velik dobrotnik kmetijstva. S kljunom oberne vsak list, preišče vsako bilko, stakne vsako luknjico, kamor vé, da se škodljivi mergolinci radi skrivajo. Škvorec, star ali mlad, je živ in jezičen, pa se kmalu privadi človeka. V izbi je rad vesel, smešen, razumen in prekanjen tovarš; poln je muh in zvijač. Ako sediš pri mizi in pišeš, kmalu se ti bo vsedel na tintnik in bo pomakal kljun va-nj; ako se nosi jed na mizo, gotovo bo on prvi pri skledi. Njegov kljun je posebno pripraven, da privleče izpod listja, ki leži po tleh, vsakega merčesa, naj si bo še tako skrit. — Varujmo si tedaj te zeló koristne ptice in naredimo jim tružice ali valivnice, kakoršne se vidijo po mnogih drugih deželah. Take tružice zbite so iz štirih sten, imajo tla in so, kakor se že ptičjemu plemenu prilega, 1 do poldrugi čevelj visoke in bizo 6 palcev široke. Od zgoraj imajo strešico, da dež v tružico ne vhaaja. Od spredaj kake dve tretjini na visoko se izreže okrogla luknja, skoz katero ptice vèn in noter letajo; pred luknjo se naredi paličica da se ptica na-njo vsesti more.

Po vsem širokem Slovenskem naj bi si kmetovalci naredili take tružice, pa bi potem gotovo še enkrat toliko sadja imeli, kakor ga imamo zdaj.

Razne stvari.

(Celo zemljino poveršje) méri 9,280,000 zemljepisnih milj. Sama suha zemlja pa ima 2,434,000 zemljepisnih milj. Ljudi na zemlji je okoli 1280 milijonov in sicer: 173 milj. katoličanov, 80 milj. vzh. kristjanov, 83 milj. protestantov, 5 milj. židov, 160 milj. muhamedanov in 787 milj. raznih poganov.

Kratkočasnice.

* Deček pride v šolo, da bi ga zapisali. „Kako se pišeš?“ vprašajo ga učitelj. „Ne vém“, odgovori deček. „No, ti si mi ta pravi! Kako te bom pa zapisal, ako ne veš, kako se pišeš, to moraš ja vedeti. „I ne vém ne.“ „Kako je vendar to?“ „Prav lahko“, odgovori deček, „ker še neznam pisati.“

* Nekdo je v družbi pripovedoval, da je treba človeka, ki je zmerzil, s snegom dergniti. Nató povpraša neka deklica: „Kaj bi pa bilo, če bi se kaj takega po letu zgodilo?“ —

Zastavice. *)

- 1) Kaj ima vsak človek na desnej roki, kedar pride prvič v Ljubljano?
- 2) Kaj je pri kosilu najpotrebnejša?
- 3) Očetov otrok, materin otrok, pa vendar nobenega človeka sin. Kdo je to?
- 4) Kdo sam sebe jé?
- 5) Ktera žival je najmočnejša?

Številna naloga.

Kmetica je prinesla pet velikih jerbasov jabelk na prodaj. Ako številno vseh jabelk, kar jih je bilo v jerbasih, deliš skoz 4, ostanejo ti 3 jabelka; ako deliš število jabelk skoz 5, ostane ti 1 jabelko; ako deliš skoz 9, ostalo ti jih bo še 8; ako deliš skoz 11, ostalo ti jih bo 10, in če deliš skoz 13, ostalo ti bo 12 jabelk. Zdjaj pa povej, koliko jabelk je prinesla kmetica v petih jerbasih na prodaj?

*) Uganjke zastavic in rešitev številne naloge v prihodnjem listu.

Listnica. Gosp. J. L. v Ž. Vaša želja je tudi naša želja. Bog daj, da bi se spolnila! — Gosp. M. L. v K. Vaša želja, naj bi „Vertec“ izhajal dvakrat v mesecu, zavisi od naročnikov! — Premalo naročnine so nam poslali naslednji gospodje: G. I. J. v I. 20 kr. — g. G. G. v B. 20 kr. — g. J. G. v Š. R. 10 kr. — g. M. P. v K. 10 kr. — g. F. P. v Staremtergu 10 kr. — g. M. D. v P. 20 kr. — g. J. L. v Lošk. p. 10 kr. — Učiteljska bukvarnica v P. 10 kr. — g. A. L. v G. 20 kr. — g. A. Ž. v P. 10 kr. — g. J. J. — c. v D. 60 kr. — Prav lepo prosimo, da se nam pri naročevanju za drugo pol. ti krajcarji priveržejo, kajti naši stroški so obilni. — Preveč nam je poslala: Narodna šola v K. 30 kr., ktere ima za drugo polletje na dobro.

 Lepo prosimo vse čast. gg. duhovnike, učitelje, starše, odgojitelje in druge prijatelje naše slovenske mladine, da bi delali pot našemu listu do nežne in še nepokvarjene mladine, kterej smo ta list posvetili. A mi bomo od naše strani marljivo skerbili, da bo vsaka številka, čeravno v majhnej obliki, prinesla mnogoverstnega podučnega in zabavnega berila, in kolikor bode v našej moči, tudi vkusne podobe in muzikalne priloge. K temu se vé da prosimo zopet vse prijatelje slovenske mladosti, da nas blagovolijo ne le gmotno, ampak tudi s pesom podpirati, pa da tudi našo mladino k spisovanju kratkih sestavkov spodbujajo. Da se pa zagotovi našemu listu življenje, moramo končno še to omeniti, dá nikomur ne moremo lista pošiljati, kdor se na-nj ne naroči.

Vredništvo.

 Današnjemu listu je pridjana muzikalna naloga.

Izdatelj, založnik in vrednik Ivan Tomšič. — Tisk Egerjev v Ljubljani.